

Keuzedeel mbo

Terreinbeheer door schaapherders

gekoppeld aan één of
meerdere kwalificaties mbo

Code

K0931

Penvoerder: Sectorkamer voedsel, groen en gastvrijheid
Gevalideerd door: Sectorkamer voedsel, groen en gastvrijheid
Op: 30-11-2017

1. Algemene informatie

D1: Terreinbeheer door schaapherders

Studielast

480

Beroepsvereisten

Nee

Certificaten

Nee

Gekoppeld aan kwalificatie(s)

Zie bijlage op www.s-bb.nl/kwalificatiedossiers

Toelichting

Schaapherders specialiseren zich op het met schapen begrazen van terreinen met als doel natuur- en landschapsontwikkeling. Deze schapenbegrazing gebeurt afhankelijk van het terrein al hoedend met een hond of in flexinetten. Het hoeden van een schaapskudde, het begrazen van terreinen met schapen en het verzorgen van de schapen vraagt specifieke kennis en vaardigheden. Dit keuzedeel biedt de mogelijkheid om in te gaan op deze manier van schapenbegrazing.

Relevantie van het keuzedeel

Vanuit de sector bestaat de behoefte aan nieuwe, breed opgeleide en ondernemende schaapherders om dit unieke, specialistische beroep voor de toekomst te kunnen behouden en beter aan te laten sluiten bij de hedendaagse eisen en wensen van terreinbeherende organisaties waar schapenbegrazing wordt ingezet.

Beschrijving van het keuzedeel

Het keuzedeel behandelt het begrazen van diverse terreintypen met een natuur-, landschaps- en/of cultuurhistorische functie door schapen onder leiding van een schaapherder (door middel van hoeden en/of met toepassing van flexinetten). Daarnaast komt de schapenhouderij door schaapherders aan de orde, waarin fokkerij, voeding van schapen, de verschillende schapenrassen, gezondheid en verzorging van schapen worden behandeld.

Branchevereisten

Nee

Aard van keuzedeel

Verdiepend

Verbreidend

2. Uitwerking

D1-K1: Hoeden en begrazen

Complexiteit

Het werk van de beginnend beroepsbeoefenaar wordt enerzijds gekenmerkt door routinematige handelingen betreffende het hoeden en begrazen in flexinetten en anderzijds door veel afwisseling afhankelijk van het terrein, de omstandigheden en het begrazingsplan/-schema. De complexiteit wordt bepaald door deze afwisseling in ecologische omstandigheden (aanpassen van het begrazingsplan door bijv. extreme weersomstandigheden). Hij heeft kennis van begrazing van terreinen met schapen, al hoedend met een hond of in flexinetten, en van schapen en honden die hiervoor geschikt zijn en past deze kennis toe. De beginnend beroepsbeoefenaar blijft klantgericht werken (ook bij werkdruk) en houdt rekening met afspraken met de opdrachtgever.

Verantwoordelijkheid en zelfstandigheid

De beginnend beroepsbeoefenaar heeft een uitvoerende en begeleidende rol bij het hoeden van de kudde en het begrazen van terreinen. Hij werkt zelfstandig en/of in teamverband met collega's en/of vrijwilligers. Over de uitvoering van de opdracht legt de beginnend beroepsbeoefenaar verantwoording af aan de opdrachtgever en/of aan zijn leidinggevende. Hij is verantwoordelijk voor de correcte uitvoering van zijn eigen werk en zijn eigen veiligheid, en voor de gezondheid en het welzijn van de dieren waar hij mee werkt. De schaapherder draagt de verantwoordelijkheid over de kudde en over de uitvoering van het begrazingsplan, waarvoor hij vrijwilligers en (soms) collega-herders begeleidt en de planning bewaakt.

Vakkennis en vaardigheden

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- heeft kennis van vaktermen en vakjargon dat wordt gebruikt bij schapenbegrazing
  - heeft kennis van schapenbegrazing als beheermaatregel in (natuur)terreinen
  - heeft kennis van begrazingsdruk, begrazingsfrequentie en begrazingsduur
  - heeft kennis van schapenrassen geschikt voor begrazing, van hoe een kudde zich gedraagt en de samenhang met het begrazingsdoel
  - heeft kennis van de gezondheid van schapen en honden
  - heeft kennis van giftige planten voor schapen
  - heeft kennis van de cultuurhistorische waarden van het beroep schaapherder
-
- kan veilig werken met schapen en honden
  - kan wet- en regelgeving over natuurbeheer toepassen

D1-K1-W1: Stelt een begrazingsplan/-schema op en past het aan

Omschrijving

De beginnend beroepsbeoefenaar beoordeelt, samen met zijn leidinggevende en/of de opdrachtgever de situatie in de te begrazen terreinen en de haalbaarheid van het begrazingsdoel. Afhankelijk van het terreintype en het ras van het schaap, waarmee de begrazingsopdracht wordt ingevuld, stelt de beginnend beroepsbeoefenaar in overleg met zijn leidinggevende en/of de opdrachtgever een begrazingsplan/-schema op.

Bij afwijkende omstandigheden adviseert de beginnende beroepsbeoefenaar zijn leidinggevende en/of de opdrachtgever en past het begrazingsplan/-schema eventueel aan.

Resultaat

Er is een (eventueel aangepast) begrazingsplan/-schema

Gedrag

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- bepaalt op basis van vakdeskundigheid de situatie in de te begrazen terreinen en de haalbaarheid van het begrazingsdoel
- schat op basis van vakdeskundigheid de begrazingsdruk, begrazingsfrequentie en de begrazingsduur in
- past op basis van vakdeskundigheid bij afwijkingen het begrazingsplan aan
- stemt tijdig af met zijn leidinggevende en/of opdrachtgever over het begrazingsplan/-schema en de benodigde aanpassingen

De onderliggende competenties zijn: Samenwerken en overleggen, Vakdeskundigheid toepassen

D1-K1-W2: Hoedt zijn schapen en/of laat ze in flexinetten grazen

Omschrijving

De beginnend beroepsbeoefenaar hoedt zijn schaapskudde met zijn hond en/of laat de schapen grazen in flexinetten, volgens het begrazingsplan/-schema. Hij verplaatst een kudde over zowel natuurterreinen als de openbare weg. Hij monitort regelmatig het effect van de begrazing op het terrein. Hij controleert het gedrag van de kudde en let op de omgeving. Hij voorkomt vergiftiging door het eten van giftige planten en verstrekt extra water en voer indien nodig en/of wettelijk verplicht. Hij zet op een geschikte plaats een (nacht)vak uit. Hij maakt gebruik van gespecialiseerde apparatuur en gereedschap, zoals generatoren. Hij koppelt de resultaten terug met de opdrachtgever of met zijn leidinggevende en adviseert over de voortgang van de werkzaamheden en gesignaleerde afwijkingen.

Resultaat

De terreinen zijn begraasd op basis van de met de opdrachtgever gemaakte afspraken en/of de beheerdoelstellingen. De dieren zijn op ethisch verantwoorde wijze behandeld. De schapen hebben voldoende en kwalitatief voldoende gegeten.

Gedrag

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- werkt efficiënt en effectief met gespecialiseerde apparatuur en gereedschap, zoals generatoren
- gaat op veilige en ethisch verantwoorde wijze om met de dieren
- verplaatst de kudde veilig
- zet vakkundig een (nacht)vak uit
- controleert op basis van vaktechnisch inzicht het effect van de begrazing op het terrein
- controleert op basis van vaktechnisch inzicht de voer- en wateropname
- wijkt op basis van vakdeskundigheid af van het beheerplan/begrazingsplan/-schema
- stemt tijdig af met zijn leidinggevende en/of opdrachtgever over de voortgang

De onderliggende competenties zijn: Samenwerken en overleggen, Ethisch en integer handelen, Vakdeskundigheid toepassen, Materialen en middelen inzetten, Instructies en procedures opvolgen

D1-K2: Verzorgen en fokken

Complexiteit

Het werk van de beginnend beroepsbeoefenaar wordt gekenmerkt door routinematige handelingen betreffende de verzorging van de schapen en door meer afwisselende handelingen betreffende het fokken met de schapen en het behandelen van ziekten of aandoeningen opgelopen tijdens het begrazen van terreinen. Het werken met dieren vraagt om voortdurende alertheid; dieren zijn onvoorspelbaar en elk dier heeft zijn individuele kenmerken en karakter. Belangrijk bij het werk is het werktempo en de afstemming met collega's en/of vrijwilligers. Fouten kunnen voor grote economische schade zorgen en voor dierenleed. De beginnend beroepsbeoefenaar speelt in op de veranderende omstandigheden, omgevingsfactoren en de risico's die dat met zich meebrengt voor zichzelf, de omgeving, de dieren en de planning. Hij heeft kennis van het voeren en verzorgen van de schapen, de voortplanting en de fokkerij en past deze toe.

Verantwoordelijkheid en zelfstandigheid

De beginnend beroepsbeoefenaar heeft een uitvoerende en begeleidende rol bij het verzorgen van de schapen en het fokken met de schapen. Hij werkt zelfstandig en/of in teamverband met collega's en/of vrijwilligers. Hij is verantwoordelijk voor de correcte uitvoering van zijn eigen werk en zijn eigen veiligheid en voor de gezondheid en het welzijn van de dieren waar hij mee werkt. Tijdens de aflammerperiode draagt hij de verantwoordelijkheid voor het goed verlopen van het aflammeren.

Vakkennis en vaardigheden

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- heeft kennis van vaktermen en vakjargon dat wordt gebruikt in de schapenhouderij voor begrazing
- heeft kennis van hygiënische maatregelen bij de meest voorkomende ziekten, plagen en afwijkingen van schapen in begrazingsprojecten en op stal
- heeft inzicht in factoren die de begrazing van (natuur)terreinen met schapen en instandhouding van schaapskuddes beïnvloeden (o.a. voeding, wateropname, voortplanting, fokkerij)
- heeft kennis van bouw en spijsvertering van het schaap
- heeft kennis van diergezondheid, speciaal in relatie tot begrazing van (natuur)terreinen
- heeft kennis van fokmethoden voor schapen geschikt voor begrazing van (natuur)terreinen
- heeft kennis van ziekten, plagen en afwijkingen bij schapen
- heeft kennis van voortplanting en geboorteprocés bij schapen
- heeft kennis van veelvoorkomende problemen rondom geboorte
- kan veilig schapen en honden hanteren
- kan onderhoud toepassen aan machines en apparatuur in de schapenhouderij
- kan milieubewust werken met medicijnen en preventieve middelen
- kan de benodigde (winter)voorraad (kwantiteit en kwaliteit) en de in- en verkoop inschatten
- kan geboortemoment bij voortplanting inschatten
- kan gegevens benodigd voor de fokkerij verzamelen

D1-K2-W1: Verzorgt de schapen

Omschrijving

De beginnend beroepsbeoefenaar verzorgt de aanvoer van voermiddelen en voert op gezette tijden de dieren volgens een voerschema en geeft water. Hij bepaalt de voergift voor individuele en/of groepen dieren rekening houdend met de eisen van rassen waarmee de begrazing wordt uitgevoerd, en stelt de voergift bij op basis van afwijkende voeropnames. Hij controleert of de dieren in goede gezondheid verkeren. Hij geeft gespecialiseerde vachtverzorging (knippen of scheren) en klauwverzorging of assisteert bij specialistische behandelingen. Hij verzamelt de dieren, vervoert ze en plaatst ze in de benodigde ruimten. Hij bedient specialistische apparatuur, zoals elektrisch scheerapparaat, en neemt de nodige veiligheids- en hygiënische maatregelen in acht. Hij verzorgt de huisvesting van de dieren en reinigt en ontsmet ruimten, apparatuur, materialen en vervoermiddelen en verwijdert mest. Hij voert extra hygiënische maatregelen uit ter voorkoming van (verspreiding van) ziekten. Hij behandelt ziekten en aandoeningen of laat dit doen door een specialist en neemt preventieve maatregelen tegen aandoeningen en ziekten. De beginnend beroepsbeoefenaar past de wet- en regelgeving op het gebied van het houden van schapen toe. Bij afwijkende omstandigheden adviseert de beginnende beroepsbeoefenaar zijn leidinggevende en/of de opdrachtgever over de voortgang en gesignaleerde afwijkingen.

Resultaat

De schapen zijn gevoerd en verzorgd, passend bij het schapenras en bij de begrazingsopdracht. De vachten zijn geschoren. De behandeling van de dieren verloopt op ethisch verantwoorde wijze.

D1-K2-W1: Verzorgt de schapen

Gedrag

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- werkt systematisch, zorgvuldig en op tempo
- werkt efficiënt en effectief met (gespecialiseerde) machines, apparatuur en/of gereedschappen
- gaat ethisch verantwoord met de dieren om
- controleert op basis van vaktechnisch inzicht de voer en wateropname
- neemt op basis van vakdeskundigheid actie bij afwijkingen in het gedrag, en de water- en voeropname van de schapen
- schat deskundig het moment van verzorging in
- stemt tijdig af met collega's en/of vrijwilligers en zijn leidinggevende en/of opdrachtgever

De onderliggende competenties zijn: Samenwerken en overleggen, Ethisch en integer handelen, Vakdeskundigheid toepassen, Materialen en middelen inzetten

D1-K2-W2: Fokt met de schapen

Omschrijving

De beginnend beroepsbeoefenaar stelt een fokplan op. Hij stelt een fokdoel vast en kiest passende selectiecriteria. Hij meet de selectiecriteria bij de potentiële ouderdieren en op basis van de resultaten selecteert hij de geschikte ouderdieren. Hij beoordeelt de nakomelingen op de selectiecriteria en beschouwt de resultaten van het fokplan. Indien nodig past hij het fokplan aan. Hij assisteert bij behandelingen voor vruchtbaarheid, voortplanting en geboorte. Hij bepaalt het dekkingstijdstip. Hij zorgt dat de ouderdieren in de juiste conditie zijn tijdens de dekking. Hij houdt de drachtige schapen in conditie. Hij controleert de schapen die hoogdrachtig zijn, past indien nodig het voerschema aan. Hij bereidt de aflammetijd voor (schoonmaken, bouwen van hokken, bestellen van voer en medicijnen, regelen van vrijwilligers). Hij controleert of het drachtige schaap hulp nodig heeft bij het aflammeren. Hij helpt indien nodig met het aflammeren. Hij behandelt zieke dieren en consulteert een expert, indien nodig.

Resultaat

Het fokprogramma is uitgevoerd. De lammetjes zijn geboren en de kudde heeft kwalitatief goede aanwas. De behandeling van de dieren verloopt op ethisch verantwoorde wijze.

Gedrag

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- voert vakkundig en snel de werkzaamheden uit voor het aflammeren
- werkt veilig en volgens procedures
- werkt efficiënt en effectief met (gespecialiseerde) machines (melkmachine, voerwagen etc), apparatuur en/of gereedschappen
- gaat ethisch verantwoord met de dieren om
- levert op verantwoorde wijze fysieke inspanning
- bepaalt deskundig het dekkingstijdstip van de schapen

De onderliggende competenties zijn: Vakdeskundigheid toepassen, Materialen en middelen inzetten, Instructies en procedures opvolgen